

Implikácie 498 plenárneho zasadania Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) pre Centrum sociálneho dialógu (CSD)¹

Viac na <http://www.iz.sk/sk/projekty/ecosoc>

V poradí 498. plenárne zasadanie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru sa uskutočnilo v Bruseli v dňoch 29. a 30. apríla 2014. Bolo riadnym zasadáním jeho XIV. funkčného obdobia. Rozhodnuté bolo aj o začiatku nových prác a boli prijaté rozpracované stanoviská. V ďalšom je čo najstručnejší prehľad nových, prebiehajúcich a ukončených prác EHSV, viažucich sa k sociálneho dialógu na Slovensku. V texte sú uvádzané čísla dokumentov a názvy v neskrátenej podobe, umožňujúce jednoduché vyhľadanie príslušných databázach.

1. Nové práce

Reagujú na súdobé návrhy Európskej komisie predložené do európskeho legislatívneho procesu. Celkom bolo rozhodnuté o 31 nových prácach z ktorých so sociálnym dialógom súvisia tieto:

1. Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o činnostiach a dohľade nad **inštitúciami zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia**
2. INT/742 : Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o **osobných ochranných prostriedkoch**
3. INT/745 : Dlhodobé **zapojenie akcionárov**
4. ECO/366 : **Rozvoj riadený spoločnosťou** (CLLD) ako nástroj kohéznej politiky na obdobie 2014-2020 pre rozvoj obcí, vidieka, miest a prímestských oblastí
5. ECO/367 : Oznámenie Komisie o riadení **makroregionálnych stratégií**
6. **Šport a európske hodnoty**
7. SOC/511 : Európska platforma na posilnenie spolupráce v oblasti prevencie a odrádzania od **nelegálnej práce**
8. Projekt "**Moja Európa ... zajtra!**"
9. TEN/552 : **Kapacita letísk** v EÚ

1 Spracované v rámci Centra sociálneho dialógu vo apríli a máji 2014 Viliamom Páleníkom.

2. Vystúpenia hostí

Na plenárnom zasadaní vystúpil tento hosť: pán **Costa GAVRAS**, režisér, scenárista

Diskusia na tému „**Chrániť kultúrnu rozmanitosť v Európe**“, do ktorej sa zapojil Costa GAVRAS, režisér, scenárista:

- S úvodným príhovorom vystúpil pán Henri MALOSSE, predseda Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
- Príspevok pána GAVRASA
- Príspevky predsedov skupín, resp. členov výboru v mene skupín
- Reagoval pán GAVRAS
- Závery: pán MALOSSE

V diskusii bolo upozornené na význam kultúrnej rozmanitosti všeobecne ako aj na doterajšie špecifické stanoviská EHSV ktoré sa týkali tejto témy. Vo všeobecnosti sa diskusia slovenského sociálneho dialógu týkala len okrajovo.

Na plenárnom zasadaní sa konala aj diskusia o situácii **na Ukrajine** a to za prítomnosti ale bez vystúpenia významného ukrajinského host'a:

- Úvodný príhovor: pán Henri MALOSSE, predseda Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
- Príspevky predsedov skupín, resp. členov výboru v mene skupín
- Závery: pán MALOSSE

Diskusia vo všeobecnosti potvrdila závažnosť a aktuálnosť tejto témy ale aj určitú názorovú rozdielnosť na ňu.

Ďalšia diskusia plenárneho zasadania sa venovala pilotnej štúdii strediska pre monitorovanie jednotného trhu (SMJT) o vplyvoch **smernice o službách v stavebníctve**
Prezentácia:

- pani Anna Maria DARMANIN, predsedníčka SMJT
- pán Martin SIECKER, predseda odbornej sekcie pre jednotný trh, výrobu a spotrebu (INT).

Diskusia potvrdila závažnosť tejto témy pre stavebníctvo, témy sociálneho dialógu na Slovensku sa týkala len okrajovo.

3. Prebiehajúce práce

Za najdôležitejšie prebiehajúcu prácu možno v tomto mesiaci považovať rozbiehajúce sa stanovisko *SOC/511 : Európska platforma na posilnenie spolupráce v oblasti prevencie a odrádzania od nelegálnej práce* a to z dôvodu závažnosti tejto témy pre náš sociálny dialóg.

4. Ukončené práce

Zo stanovísk schválených na predmetnom plenárnom zasadaní Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru sú pre Centrum sociálneho dialógu relevantné tieto:

1. SOC/504: **Odobratie volebného práva** (oznámenie). Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov týkajúce sa dôsledkov odobratia volebného práva občanom Únie, ktorí uplatňujú svoje právo na voľný pohyb. COM(2014) 33 final, CESE 1449/2014 fin. Spravodajca: Andris GOBIŅŠ (sk. III – LV).

Päť členských štátov EÚ – Cyprus, Dánsko, Írsko, Malta a Spojené kráľovstvo – bráni svojim občanom žijúcim v zahraničí v rámci EÚ voliť v celoštátnych voľbách – buď okamžite po tom, ako opustili svoju domovskú krajinu, alebo po istom čase. Odhaduje sa, že asi 3 milióny občanov EÚ z uvedených piatich krajín žijú v zahraničí, a teda nemajú, resp. potenciálne nemajú právo voliť. Takouto praxou vznikli „stratení voliči“ – skupina občanov, ktorí nemajú volebné právo v nijakých celoštátnych voľbách. Niektorí občania sú tak zbavení jedného zo základných práv – volebného práva, keď využívajú iné základné právo – právo na voľný pohyb.

Jeden z argumentov, ktorý sa často používa v prospech odobratia volebného práva, je, že občania žijúci v zahraničí strácajú kontakt so svojou domovskou krajinou. Mohlo to tak byť v minulosti. V súčasnosti je však pre občanov EÚ žijúcich v zahraničí vďaka modernej komunikačnej technológii jednoduché udržať si úzke spojenie so svojou domovskou krajinou. Súčasné dianie vo svojej domovskej krajine môžu sledovať v televízii, rádiu a na internete – pričom najmä internet je bežným nástrojom interakcie a účasti. Domov môžu cestovať rýchlo a lacno. V mnohých prípadoch dokonca vo svojej domovskej krajine platia dane alebo poberajú odtiaľ dôchodok. Miesto

fyzického pobytu možno len ťažko odôvodniť ako primeraný ukazovateľ pre stratu volebných práv.

Stanovisko EHSV:

- Výbor jasne podporuje odporúčanie Komisie z 29. januára 2014, v ktorom naliehavo vyzýva päť uvedených členských štátov, aby svojim občanom umožnili ponechať si právo voliť v celoštátnych voľbách, ak títo občania preukazujú trvalý záujem o politické dianie vo svojej domovskej krajine, napríklad prostredníctvom žiadosti o zotrvanie na zozname voličov.

- EHSV by ocenil zaradenie všeobecnej požiadavky, aby bolo hlasovanie vo voľbách pre občanov žijúcich v zahraničí rovnako jednoduché ako pre občanov, ktorí žijú vo svojej domovskej krajine.

- Pravidlá v súvislosti s právom voliť v celoštátnych voľbách zreteľne predstavujú vnútroštátnu, a nie európsku právomoc. EÚ túto dôležitú zásadu nespochybňuje a nesmie spochybňovať. Z hľadiska občanov je však v tejto záležitosti potrebný určitý pokrok. Občanom by sa malo naďalej umožniť využívať základné práva, ku ktorým sa všetky členské štáty zaviazali v zmluvách o EÚ, bez toho, aby sa im za to na základe vnútroštátnych právnych predpisov odobralo volebné právo.

- Výbor podnecuje päť uvedených členských štátov, aby našli pružnejšie spôsoby. Prirodzene, riešenia sa budú pri jednotlivých krajinách líšiť. Zásadné je, že všetkým občanom EÚ by sa malo ponechať volebné právo v celoštátnych voľbách v ich krajine pôvodu. Výbor podnecuje tieto členské štáty, aby zohľadnili názor Komisie, že skôr než obmedziť volebné právo občanov žijúcich v zahraničí podmienkou pobytu by sa im malo umožniť, aby preukázali svoj pretrvávajúci záujem o politické dianie vo svojej krajine pôvodu.

- Výbor chce tiež zdôrazniť, že je dôležité, aby sa občanom žijúcim v zahraničí poskytli jasné informácie o ich právach a možnostiach využívania týchto práv.

- Výbor naliehavo vyzýva príslušné vnútroštátne orgány, aby vytvorili čo najjednoduchšie a najtransparentnejšie registračné a hlasovacie postupy.

2. INT/726 : **Ochrana spotrebiteľov a** vhodné riešenie nadmerného zadlženia v záujme predchádzania sociálnemu vylúčeniu (prieskumné stanovisko na žiadosť gréckeho predsedníctva Rady EÚ). CESE 791/2014 fin. Hlavná spravodajkyňa: Reine-Claude MADER (sk. III – FR).

Stanovisko bolo vypracované z iniciatívy T. Sotiropoulosa, stáleho zástupcu Grécka, na základe listu zo 6. decembra 2013. Dôvodom vzniku stanoviska je nadmerné zadlženie, ktoré sa ešte viac zhoršilo v dôsledku finančnej krízy; nárast životných nákladov a využívanie hotovostných úverov, pričom neexistuje harmonizovaná

definícia pojmu nadmerné zadlženie, ani spôsob, ako získať obraz o skutočnej situácii v členských krajinách. Komisia v roku 2013 zverejnila dokument, v ktorom konštatovala, že od začiatku krízy výrazne narástol počet vyst'ahovaných osôb a bezdomovcov a zdôraznila, že nadmerné zadlženie je jednou z príčin tejto situácie. Nadmerné zadlženie pritom podľa EHSV nie je problém jednotlivcov, ktorí konali neuvážene - dnes sú výrazom sociálnej a spoločenskej krízy.

Podľa prieskumu ECB z roku 2013 k nadmernému zadlženiu dochádza väčšinou v dôsledku nepredvídaného poklesu príjmov, ktorý je spojený najmä so stratou zamestnania. Riešiť túto situáciu je potrebné z dôvodu, že finančné dôsledky znášajú všetci ekonomickí aktéri - nadmerné zadlženie spôsobuje napríklad neschopnosť spotrebovať, neschopnosť študovať, neschopnosť zabezpečiť si zdravotnú starostlivosť či dôstojné bývanie a podniky (najmä MSP) sa dostávajú do neistej situácie v dôsledku neuhrádzania faktúr zo strany svojich zákazníkov, ktorí sa stali insolventnými.

Dôvodom nadmerného zadlženia však môže byť aj využívanie nevýhodných pôžičiek, ku ktorým vyzýva agresívna a zavádzajúca reklama. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že najzadlženejšie sú zraniteľné skupiny obyvateľov, pretože z dôvodu nedostatočnej solventnosti nemajú prístup ku všetkým formám pôžičiek. Tieto skupiny sú nasmerované k najnákladnejším možnostiam s vysokými či pohyblivými úrokmi bez stanoveného stropu. Na celoeurópskej úrovni navyše neexistuje harmonizácia pravidiel v oblasti úžery, ktorá však neexistuje ani na úrovni niektorých členských štátov.

Vybrané závery stanoviska pre oblasť zamestnanosti a sociálnej inklúzie:

- Na zníženie počtu prípadov nadmerného zadlženia nebude postačujúce prijať len nástroj na úpravu. Ako doplnok treba prijať opatrenia, ktorých cieľom bude rozvoj vzdelávania v oblasti hospodárenia domácností a finančnej gramotnosti, a na tento účel bude nutné vyčleniť príslušné prostriedky.

- Ďalšie opatrenia musia zahŕňať rýchlu a bezplatnú povahu postupu, pozastavenie konania v prípade, ak sa začal uplatňovať postup vedúci k zastaveniu nárastu nadmerného zadlženia, overovanie pohľadávok, zachovanie trvalého bydliska, rovnocenné zaobchádzanie s bežnými veriteľmi, možnosť odpísania dlhov v najzávažnejších prípadoch a povinnosť ponechať nadmerne zadlženým osobám „životné minimum“ na pokrytie bežných potrieb, s cieľom rýchlo spotrebiteľa znovu začleniť do ekonomického a sociálneho života.

- EHSV sa domnieva, že v súlade s článkom 38 Charty základných práv, článkom 114 ZFEÚ a článkom 81 ZFEÚ je potrebné vo všetkých členských štátoch zaviesť vhodný a jednotný postup v predmetnej oblasti.

- Výbor pripomína, že považuje za dôležité bankové začlenenie, ktoré sa musí zachovať pre nadmerne zadlžené osoby, s cieľom zabrániť akémukoľvek sociálnemu vylúčeniu.
- Boj proti nadmernému zadlženiu predpokladá, okrem iného, i právnu úpravu úžery na celoeurópskej úrovni.
- Výbor upozorňuje, že problém zadlženia nie je možné riešiť bez rešpektovania predpisov. V tejto súvislosti pripomína, že podporuje koncepciu „zodpovedného poskytovania úverov“, ktorá od poskytovateľov, ako aj príjemcov úverov vyžaduje, aby postupovali poctivo a eticky.

3. **Akčný plán pre Európu** . Prezentácia: pán Cristian PÎRVULESCU, spravodajca (sk. III – RO), pani Gabriele BISCHOFF, pomocná spravodajkyňa (sk. II – DE).

Európsky hospodársky a sociálny výbor ako most k občianskej spoločnosti žiada všetkých politických činiteľov, aby sa rozhodne zasadzovali za dosiahnutie participatívnej, sociálnej a spravodlivej integrácie v situácii, kedy neúspešný krízový manažment podnietil populizmus a oživil proti európske hnutie. Apeluje na rozvíjanie solidarity, ktorá bude protikladom národného odporu, a vypracovanie jasnej a komplexnej reakcie na obavy Európanov vyplývajúce z hospodárskej situácie a nezamestnanosti.

Podľa EHSV je potrebný investičný program s cieľom vytvoriť takú štruktúru hospodárstva a spoločnosti, ktorá zabezpečí, že sa budú efektívne využívať zdroje a bude sa udržateľne, inovatívne, inkluzívne a pohotovo reagovať na potreby starnúceho európskeho obyvateľstva. Vďaka tomu bude Európa pripravená na budúcnosť a medzinárodne konkurencieschopná.

Kľúčovú úlohu má v nadchádzajúcom období podľa EHSV zohrať Európsky parlament. Ten môže pomôcť Európskej únii v jej novom usporiadaní konsolidáciou hospodárskej únie, sociálnej únie, demokratickej a občianskej únie a obnoviť dôveru európskych občanov. EHSV v tejto súvislosti vyzýva občanov, aby sa zúčastnili májových volieb do Európskeho parlamentu.

EHSV je pevne presvedčený, že pre budúcnosť EÚ nie sú schodné nasledujúce dve cesty. Po prvé, vylúčené je rozpustenie EÚ a návrat k medzivládne prístupu, ktorý by znamenal koniec európskeho sna o „Európe ľudí“. Táto možnosť propagovaná tými politickými silami, ktoré sú najväčšími oponentmi európskej integrácie v mnohých krajinách, by ľahko mohla ohroziť mier i budúce generácie. Po druhé, nemožno zachovať súčasný stav, čo je de facto riešenie navrhované väčšinou politických síl. Znamenalo by to zachovať protichodnú Európsku úniu, na jednej strane s veľkým trhom, stále otvorenejším svetom, a na druhej strane s byrokratickými monitorovacími a

koordináčnymi postupmi. Je očividné, že stále viac ľudí odmieta túto „neúplnú a komplexnú Európu“, ktorá ich nechráni a skôr ich rozdeľuje, než by ich spájala.

Výbor sa prihovára za inú cestu, za takú, ktorá by prilákala európskych hospodárskych a sociálnych aktérov, aby určili a skonsolidovali naše spoločné záujmy a tento základ využili na vypracovanie politik, ktoré podporujú európske občianstvo, demokraciu a vzájomnú solidaritu. Táto cesta by si vyžadovala znovuobjaviť metódu Spoločenstva, ktorú predpokladal Jean Monnet.

Víziu budúcnosti Európskej únie načrtol EHSV v Akčnom pláne. Tento je postavený na skúsenostiach a znalostiach členov EHSV a predkladá súbor návrhov, ktoré by EÚ pomohli priblížiť sa k jej cieľu, a pritom reagovať na súčasné a budúce výzvy. Obsahuje konkrétne opatrenia v troch kľúčových oblastiach, ktoré sú vzájomne prepojené a dopĺňajú sa. Ide o oblasti: 1.) Budovanie prosperujúcej Európy konsolidáciou hospodárskej únie; 2.) Budovanie prosperujúcej Európy vytvorením sociálnej únie na podporu rastu a zamestnanosti; 3.) Vybudovanie demokratickej a občianskej Európy vybudovaním európskeho verejného priestoru.

V rámci oblasti venujúcej sa podpore rastu a zamestnanosti EHSV:

- poukazuje na zníženu dôveru európskych občanov v schopnosť európskych inštitúcií zlepšovať pracovné a životné podmienky.

- poukazuje na potrebu súčinnosti hospodárskeho rastu so sociálnym pokrokom. Hlavnou výzvou po kríze je zmenšiť chudobu a obnoviť dôveru v spravodlivý a sociálny integračný proces. Sociálnej nerovnováhe by sa preto mala venovať rovnaká pozornosť ako hospodárskej nerovnováhe.

- za hlavné prvky sociálnej únie ako hybnej sily mimoriadne konkurencieschopného sociálneho trhového hospodárstva so zameraním na plnú zamestnanosť, sociálny pokrok a vysokú úroveň ochrany označuje európske minimálne sociálne normy, mechanizmy solidarity prostredníctvom programov a financovania, a takisto sociálne stabilizátory a iniciatívy na zaručenie rovnakého zaobchádzania a spravodlivej mobility pre všetkých na európskom trhu práce.

- tvrdí, že politika má byť viac zameraná na ľudí než na trhy. V posledných rokoch často zdôrazňoval, že osobitná pozornosť by sa mala venovať plnej zamestnanosti, vytváraniu pracovných miest, aktualizácii zručností, zabezpečeniu väčšieho súladu medzi kvalifikáciami a potrebami trhu práce, zamestnateľnosti, kvalite práce a vytváraniu ekologických a lepších pracovných miest. Európa musí ponúknuť viac stimulov a dôveryhodnosti, aby sa dosiahli ciele stratégie Európa 2020, medzi ktoré patrí zlepšenie monitorovania v kontexte európskeho semestra.

V tejto súvislosti EHSV vyzýva európske inštitúcie, aby vytvorili sociálnu úniu s nasledujúcimi hlavnými prioritami:

- Sústreďenie sa na sociálnu súdržnosť vo všetkých politických oblastiach, vytvorenie nových stimulov sociálnej súdržnosti.
- Vypracovanie nového európskeho akčného programu v sociálnej oblasti, kde by sa mali stanoviť jasné konkrétne ciele, kvalitatívne aj kvantitatívne, ktoré budú vychádzať z cieľov vytýčených v stratégii Európa 2020 a zároveň ich budú zlepšovať, a to najmä podporovať úsilie o opätovnú industrializáciu Európy, zlepšovať služby, znižovať a eliminovať masovú nezamestnanosť, zabezpečiť základné sociálne práva, podporovať podnikanie a vytváranie nových pracovných miest, bojovať proti chudobe, podporovať sociálne začlenenie, uľahčovať sociálne investície, propagovať vyššie vzdelávanie a odbornú prípravu a zlepšiť riadenie v sociálnej oblasti a participatívne stotožnenie s európskym projektom.
- Zabezpečenie slobodného pohybu pracovníkov, teda zachovanie práva pracovať a žiť v inej krajine, ako jednej zo základných slobôd Európskej únie. Zákaz všetkých foriem diskriminácie zakotvený v Charte základných práv a európskych zmluvách má pre občanov Európy rozhodujúci význam. Prijat' účinné opatrenia na zabezpečenie spravodlivej mobility.
- Stanovenie noriem minimálneho príjmu.
- Zlepšiť vyhliadky mladých ľudí. Európa nemôže jednoducho čakať, že salepší hospodárska situácia, ale musí rýchlo a účinne konať. Okrem toho sa musia v mnohých členských štátoch riešiť štrukturálne problémy, a to reformou trhu práce a sústavy vzdelávania a odbornej prípravy. „Stratená“ generácia s potenciálom mladých ľudí, ktorý zostane nevyužitý, môže ohroziť celú myšlienku európskej integrácie. Na tento účel je potrebné poskytnúť dostatočné financovanie. Podľa vzoru fondu na prispôsobenie sa globalizácii sa musí vytvoriť program Spoločenstva na podporu zamestnanosti mladých (Fond zamestnanosti mladých).
- Podpora sociálneho partnerstva a nezávislosť kolektívneho vyjednávania. Dohody dosiahnuté v kontexte sociálneho dialógu by sa mali zmeniť na záväznú legislatívu, ak si to budú sociálni partneri želať.
- Vypracovať program EÚ „Práca 4.0“ s priemyselnými vzťahmi, ktoré zabezpečia demokraciu na pracovisku. Dostatočné práva pracovníkov a vhodné ustanovenia o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci sú nevyhnutnými prvkami formovania a modernizácie európskeho sociálneho modelu.
- Zabezpečenie nediskriminácie a rovnakých príležitostí pre všetkých, čo znamená: a) žiadnu diskrimináciu pohlaví, b) žiadnu diskrimináciu pre postihnutie.

- Protokol o sociálnom pokroku v zmluvách. EHSV už navrhoval zaradiť do európskych zmlúv protokol o sociálnom pokroku, ktorý by mal objasniť vzťah medzi základnými sociálnymi právami a hospodárskymi trhovými slobodami a potvrdiť, že jednotný trh sám o sebe nie je cieľom, ale bol vytvorený so zámerom dosiahnuť sociálny pokrok pre všetkých občanov EÚ.

4. INT/733 : Za **obnovu európskeho priemyslu** (oznámenie). Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Za obnovu európskeho priemyslu. COM(2014) 14 final, CESE 746/2014 fin. Spravodajkyňa: pani Ulla SIRKEINEN (sk. I – FI)

Dôvodom priatia stanoviska je skutočnosť, že za posledné desaťročie klesá podiel európskeho priemyslu na objeme svetovej výroby. Rozdiel v produktivite oproti USA sa opäť zväčšil. Po určitom oživení v rokoch 2009 až 2011 sa podiel priemyslu na HDP EÚ znížil na 15,1 %, čo je ďaleko pod cieľom 20 % stanoveným do roku 2020. Od roku 2008 zaniklo vo výrobnom priemysle EÚ 3,5 milióna pracovných miest. Priemysel je pritom výrazným prvkom ekonomického rastu. Má význam pre hospodársku stabilitu, zamestnanosť, inovácie a ekonomické výsledky Únie v medzinárodnom meradle. Priemysel sa viac ako 80 % podieľa na európskom vývoze a 80 % na súkromnom výskume a inováciách. Okolo 15 % pracovných miest v EÚ sa nachádza v priemysle a každé pracovné miesto v priemysle navyše vytvára 1,5 až 2 pracovné miesta v iných odvetviach. Zároveň majú pracovné miesta v priemysle vysokú kvalitu a mzdy sú nadpriemerné. Priemysel je hnacou silou zamestnanosti a zachovania dobrej životnej úrovne.

Vybrané závery stanoviska pre oblasť zamestnanosti a politiky trhu práce:

- Problémy, ktorým čelia európske priemyselné odvetvia, sa nezmenšujú, a bez konkurencieschopnej priemyselnej základne Európa nezabezpečí rast ani zvyšovanie zamestnanosti.
- V nasledujúcich rokoch bude jednou z hlavných výziev ekologické a inkluzívne hospodárstvo.
- Na zaručenie zdravej konkurencie zabezpečiť relokalizáciu pracovných miest bez narúšania hospodárskej súťaže.
- Do vytvárania priaznivého a predvídateľného prostredia pre priemysel sa majú zapojiť všetci aktéri, vrátane zamestnancov a zamestnávateľov, s iniciatívami vychádzajúcimi z regiónov.

5. CCM/120 : **Návrat priemyselných odvetví** do EÚ v rámci reindustrializácie (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 6859/2013 fin. Spravodajca: Edgardo Maria IOZIA (sk. II – IT). Pomocný spravodajca: José Custódio LEIRIÃO (kat. 3 – PT).

Stanovisko bolo vypracované z vlastnej iniciatívy EHSV 19. septembra 2013 a prijaté na 498. plenárnom zasadnutí EHSV 29. a 30. apríla 2014. Motiváciou pre jeho vypracovanie je priemyselné odvetvie ako významný generátor pridanej hodnoty a nových pracovných miest na jednej strane a snaha zabrániť európskym podnikom opúšťať Európu na druhej strane. Jednotlivé odporúčania EHSV majú prispieť k zlepšovaniu podmienok podnikateľského prostredia a zabezpečiť trvalú udržateľnosť európskeho priemyslu.

EHSV týmto reaguje na skutočnosť, že v uplynulých pár rokoch klesol podiel výroby na európskom HDP z 20 na 15% a od roku 2008 zaniklo vo výrobnom priemysle EÚ 3,5 milióna pracovných miest. Podniky premiestňujú výrobné aktivity z Európy do tretích krajín, v Európe dochádza k deindustrializácii. Podľa EHSV pri riešení tejto situácie zohrá dôležitú úlohu aj udržateľná mobilita.

Záver stanoviska pre oblasť zamestnanosti a politiky trhu práce:

- Hospodársky úpadok Únie je potrebné zastaviť oživením priemyslu, čo okrem iného znamená navracanie výrobných aktivít podnikov, ktoré svoju činnosť presunuli do iných krajín, naspäť do Európy.
- EHSV poukazuje na potrebu zabezpečiť sociálne udržateľný rozvoj v podobe udržateľného vzťahu medzi konkurencieschopnosťou a prácou, teda v podobe kvalifikovaných a inkluzívnych pracovných miest pre všetkých. Tieto dokážu generovať kvalitný rozvoj prostredníctvom pridanej hodnoty a prispievať tak k rastu konkurencieschopnosti.
- EHSV kladie dôraz na sociálnu zodpovednosť podnikov.
- Taktiež upozorňuje, že ak sa má odborná príprava nových generácií a prispôsobovanie európskej pracovnej sily medzinárodnej deľbe práce uskutočniť koherentným a koordinovaným spôsobom, vyžaduje si obrovské investície.

6. REX/395 : **Boj proti nútenej práci** v Európe a vo svete: úloha EÚ – príspevok EHSV ku konferencii MOP 2014 (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 561/2014 fin. Spravodajkyňa: Béatrice Ouin (sk. II – FR).

Podľa odhadov MOP z roku 2012 je vo svete takmer 21 miliónov ľudí obeťami nútenej práce, z toho 58 % sú ženy a dievčatá. Štvrtinu obetí predstavujú deti mladšie ako 18 rokov. Takmer 19 miliónov osôb vykorisťujú jednotlivci alebo súkromné podniky a viac ako 2 milióny sú vykorisťované štátom alebo povstaleckými skupinami. Z tých, ktoré vykorisťujú jednotlivci alebo podniky, je 4,5 milióna osôb

obeťami núteného sexuálneho vykorisťovania. Podľa tých istých údajov MOP je priemerná dĺžka nútenej práce, ktorú musia obeť vykonávať, 18 mesiacov.

Na rozdiel od všeobecnej mienky údaje Eurostatu z roku 2013 o obchodovaní s ľuďmi v Európe ukazujú, že väčšinu zistených obetí v členských štátoch tvorili v rokoch 2008 – 2010 obyvatelia EÚ – 61 %. Taktiež väčšinu stíhaných obchodníkov predstavovali občania EÚ (67 % v roku 2008, 76 % v roku 2010). Navyše podiel zistených alebo domnelých obetí z krajín mimo EÚ trojnásobne vzrástol v rokoch 2008 až 2010 z 12 % na 36 %, čo potvrdzuje skutočnosť, že migrácia z tretích krajín je naďalej faktorom zraniteľnosti. Najvyšší počet zistených alebo domnelých obetí obchodovania s ľuďmi v roku 2010 hlásili z Talianska (2 381), Španielska (1 605), Rumunska (1 154) a Holandska (993) a najnižší počet z Maďarska (10), Portugalska (8), Malty (4) a Litvy (3)². V členských štátoch EÚ je z celkového počtu 880 000 nútených pracovníkov 270 000 (30 %) obeťami núteného sexuálneho vykorisťovania a 610 000 (70 %) nútenej práce.

Pre úplnosť, nútená práca je podľa MOP každá práca alebo služba, ktorá sa od ktorejkoľvek osoby vymáha pod hrozbou akéhokoľvek trestu, a na ktorú sa dotknutá osoba neponúkla dobrovoľne.

Odporúčania EHSV:

- zabezpečiť, aby sa do medzinárodného pracovného práva začlenili ciele európskej smernice o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania a stratégie zameranej na odstránenie obchodovania s ľuďmi;
- na budúcej Medzinárodnej konferencii práce prijať dodatkový protokol k dohovoru č. 29, ktorý doplní odporúčanie zahŕňajúce obchodovanie s ľuďmi na účely vykorisťovania prácou a naprávajúce nedostatky v oblastiach prevencie, ochrany obetí, ich odškodňovania a trestov pre obchodníkov, čím sa do medzinárodného práva prenesú už platné ustanovenia v európskom práve;
- ratifikovať dohovor č. 189 o domácej práci;
- vzájomne posilniť prostriedky inšpekcie práce a európskej spolupráce;
- zosúladiť právne predpisy v oblasti obchodovania s ľuďmi a pristáhovalectva a zabezpečiť účinné vykonávanie smernice 2011/36 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania;
- bojovať proti príčinám zvyšovania chudoby a zraniteľnosti obetí a zvyšovať povedomie verejnosti;
- ubezpečiť sa, že dodávateľský reťazec nevyužíva nútenú prácu a dodržiava ľudské práva tak v Európe, ako aj v tretích krajinách, uplatňovaním Riadiacich zásad OECD pre nadnárodné podniky a Tripartitnej deklarácie o zásadách týkajúcich sa nadnárodných podnikov a sociálnej politiky MOP;

- monitorovať činnosť a zúčastňovať sa na obchodnej koalícii proti obchodovaniu s ľuďmi, ktorú čoskoro spustí Európska komisia;
- vzdelávať svojich členov, aby vedeli, ako sa správať k obetiam a sprevádzať ich v jednotlivých postupoch, najmä v zraniteľných sektoroch ako sú poľnohospodárstvo, staveniská, reštaurácie a hotely alebo domáca práca; spolupracovať so špecializovanými mimovládnyimi organizáciami pri sprevádzaní migrujúcich osôb bez dokladov, ktoré treba považovať za obeť, a nie za delikventov;
- vyžadovať transparentnosť celého výrobného reťazca;
- uznávanými partnermi v boji proti nútenej práci by mali byť združenia, ktoré pomáhajú nelegálnymi migrantom, organizujú domácu prácu alebo bojujú za zrušenie prostitúcie.

7. SOC/495 : Medzigeneračné a medzikultúrne opatrenia na podporu **sociálneho začlenenia mladých občanov** EÚ začínajúcich pracovať v inom členskom štáte (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 6218/2013 fin. Spravodajkyňa: Renate HEINISCH (sk. III – DE).

Pracovná mobilita mladých občanov EÚ predstavuje dôležité a vítané uplatňovanie jednej zo základných slobôd Európskej únie, ktorá prispieva k zmierňovaniu kritickej situácie na trhoch práce v krajinách pôvodu i v hostiteľských krajinách. Napriek tomu sa táto problematika doposiaľ považovala za podružnú.

Medzi mladými migrujúcimi sú často nižšie vzdelaní ľudia s finančnými ťažkosťami či jazykovými bariérami, ktorí potrebujú pomoc. Je nevyhnutné, aby sa mladí ľudia mohli dobre začleniť do spoločnosti v krajine, ktorú v čase príchodu nepoznajú, čím možno výrazne napomôcť k dosiahnutiu 75-percentnej miery zamestnanosti mladých ľudí.

EHSV považuje za dôležité využívať skúsenosti staršej generácie – najmä prisťahovalcov z rôznych krajín, ktorí sa už úspešne integrovali, môžu vďaka svojim rozmanitým kultúrnym koreňom prispieť inovatívnymi prvkami vzájomnej podpory a rôznymi formami solidarity. Tieto opatrenia môžu významným spôsobom prispieť k integrácii a uplatňovaniu občianstva Únie v hostiteľskej krajine, pretože neúspešné začlenenie do spoločnosti a nedostatočné uznanie identity a špeciálnych potrieb týchto mladých ľudí môže spôsobovať vážne problémy nielen im, ale aj hostiteľskej spoločnosti. V neposlednom rade by sa malo zabrániť tomu, aby sa kompetentní a motivovaní mladí ľudia frustrovaní vystažovali do tretích krajín, a tým o nich Európska únia príde.

Vybrané závery stanoviska pre oblasť zamestnanosti a politiky trhu práce:

- Vo fáze integrácie majú právo na podporu všetci migrujúci pracovníci, ale najmä tí, ktorí majú slabšie jazykové znalosti a menej finančných prostriedkov.
- EHSV dôrazne upozorňuje inštitúcie EÚ a členské štáty na nárast xenofóbie a rasizmu voči menšinám a prisťahovalcom a požaduje, aby rázne zakročili proti takémuto správaniu a skupinám, ktoré ho podporujú.
- EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby prostredníctvom intenzívnejšej výmeny skúseností a dialógu podporila členské štáty v ich úsilí o vytvorenie účinnejších integračných opatrení pre skupinu mladých migrujúcich, ktorí si už našli prácu v inom členskom štáte Európskej únie.
- Európska komisia by mala najprv uľahčiť výmenu osvedčených postupov a vypracovať dokumentáciu úspešných koncepcií a postupov na podporu týchto mladých migrujúcich pracovníkov v ich úsilí o integráciu do spoločnosti. Pritom by sa mohol uznať a zdôrazniť najmä význam medzikultúrnych a medzigeneračných stratégií a projektov ako sľubných podporných opatrení v rámci kultúry krajín otvorenej prisťahovalectvu.
- EÚ schválila nové nástroje proti diskriminácii európskych občanov využívajúcich svoje právo na voľný pohyb, ktoré sa majú účinne uplatňovať na národnej úrovni, pretože spoločnosť, ktorá umožňuje diskrimináciu prisťahovalcov, nie je inkluzívna.
- Súbor vyskúšaných koncepcií a projektov by Komisia mala dať členským štátom k dispozícii s odporúčaním, aby ich tvorivým spôsobom nasledovali. Členské štáty by mali byť vyzvané, aby Komisiu informovali o opatreniach, ktoré v nich už s úspechom uskutočnili rôzne subjekty, aby sa táto dokumentácia rozšírila, a tým prehĺbila výmena skúseností.
- EHSV odporúča Komisii, aby v ďalšom kroku preskúmala, či prichádzajú do úvahy ďalšie vhodné opatrenia a ako by sa mohli uskutočňovať. Mala by vypracovať najmä plán využitia a podpory vyskúšaných a inovatívnych stratégií a postupov v existujúcich programoch, platformách, fondoch a iniciatívach Únie.
- EHSV navrhuje, aby Komisia podporovala činnosť sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti, ktorí prostredníctvom prijímania a zapájania prisťahovalcov zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri ich integrácii.
- EHSV zastáva názor, že Európska komisia by mala klásť dôraz na to, aby boli mladí ľudia prostredníctvom svojich organizácií občianskej spoločnosti primerane zapojení do dôležitých procesov plánovania a rozhodovania o tejto problematike, aby táto cieľová skupina mohla upozorniť na svoje potreby a ťažkosti, a aby tak bolo možné ich úspešne riešiť.

- Podľa názoru EHSV by sa sociálni partneri a podniky mali viac podieľať na navrhovaní integračných programov, ktoré by viac zodpovedali potrebám mladých pracovníkov.

8. NAT/625 : Propagačné opatrenia na **podporu poľnohospodárskych výrobkov**. Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o informačných a propagačných akciách na podporu poľnohospodárskych výrobkov na vnútornom trhu a v tretích krajinách. COM(2013) 812 final – 2013/0398 (COD), CESE 10/2014 fin – 2013/0398 (COD). Spravodajca: Igor ŠARMÍR (sk. I – SK).

Pracovníci agropotravinárskeho sektora musia čeliť čoraz ťažšej konkurencii, aby sa presadili, čo v konečnom dôsledku predstavuje ohrozenie pracovných miest v tomto sektore. EHSV vidí riešenie v aktívnej propagácii európskych výrobkov a vo výnimočnej situácii aj produktov členského štátu na jeho vlastnom území. Prieskumy totiž ukázali, že iba 14 % Európanov pozná logá výrobkov, ktoré využívajú chránené označenie pôvodu (CHOP) alebo chránené zemepisné označenie (CHZO). V období 2001 – 2011 bolo menej než 30 % rozpočtu vyčleneného na informačné a propagačné akcie určených pre trhy tretích krajín, hoci tieto trhy poskytujú významný rastový potenciál.

Vybrané závery stanoviska pre oblasť zamestnanosti:

- Z dôvodu čoraz silnejšej konkurencie dovážaných produktov bude potrebné zintenzívniť informačné a propagačné akcie na podporu európskych poľnohospodárskych výrobkov v rámci EÚ
- EHSV uznáva, že je potrebné ešte viac podporovať propagáciu v tretích krajinách, pretože majú veľký potenciál absorbovať európske poľnohospodárske výrobky, a doteraz sa na tieto krajiny využívalo menej ako 30 % rozpočtu určeného na propagačné akcie. Cieľ vyčleniť 75 % rozpočtu na propagačné akcie v tretích krajinách sa mu však zdá neprimeraný vzhľadom na skutočné problémy európskeho agropotravinárskeho sektora a navrhuje vyčleniť 50 %.
- EHSV odporúča, aby v presne určených a výnimočných prípadoch bolo možné podporovať agropotravinárske produkty členského štátu na jeho vlastnom území.
- EHSV žiada, aby sa zachovala povinnosť členských štátov prispievať na náklady na propagačné kampane až do výšky 30 %. V opačnom prípade veľa potenciálnych kandidátov nebude mať potrebné finančné prostriedky na uskutočnenie propagačných programov. EHSV trvá na tom, aby odborné organizácie vo všetkých členských štátoch mali rovnaké možnosti využiť podporu na propagáciu ich agropotravinárskeho produktu.

- EHSV odporúča, aby sa zjednodušili administratívne postupy spojené s prípravou a monitorovaním propagačných programov, najmä znížením počtu správ požadovaných Komisiou. Je obzvlášť dôležité znížiť administratívnu záťaž. Je potrebná väčšia flexibilita, aby bolo možné prispôbovať programy meniacim sa podmienkam trhu počas fázy realizácie.

9. CCM/118 : **Zamestnateľnosť mladých ľudí** – zosúladenie odbornej prípravy s požiadavkami priemyslu v kontexte úsporných opatrení (stanovisko z vlastnej iniciatívy). CESE 5662/2013 fin. Spravodajca: Dumitru FORNEA (sk. II – RO). Pomocný spravodajca: Tommaso GRIMALDI (kat. 3 – IT).

Kríza zamestnanosti mladých ľudí, môže značne znížiť šance na oživenie európskej ekonomiky. S touto problematikou úzko súvisí nedostatočná mobilita mladej pracovnej sily; málo flexibilné systémy vzdelávania a odbornej prípravy, ktoré celkom neodzrkadľujú rozhodnutia prijaté na európskej úrovni; snaha vytvoriť priemyselnú politiku, ktorá uľahčuje rast a vytváranie nových, vysoko kvalitných pracovných miest; rôzne a neustále sa meniace požiadavky európskeho priemyslu na pracovnú silu – jej zručnosti a schopnosti, ktoré sa málo prispôbujú zmenám na trhu práce; snaha vytvoriť vysoko konkurenčné hospodárstvo; absencia priebežného hodnotenia a dodržiavania časových plánov jednotlivých programov; nedostatočná spolupráca medzi zainteresovanými stranami.

Vybrané závery stanoviska pre oblasť zamestnanosti a politiky trhu práce:

- Situácia si vyžaduje, aby vlády, zamestnávateľia, pracovníci a občianska spoločnosť pracovali intenzívnejšie a spoločne podporovali, vytvárali a zachovávali dôstojné a udržateľné pracovné miesta. EHSV zdôraznil, že na vytvorenie lepších a stabilnejších pracovných miest pre mladých ľudí je potrebné vypracovať skutočnú stratégiu pre rast na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni. EHSV sa domnieva, že vlády by sa v prvom rade mali presvedčivo usilovať o nápravu s cieľom predísť zhoršeniu situácie.

- Členské štáty musia vyvinúť všemožné úsilie, aby iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí a záruka pre mladých ľudí boli urýchlene plne funkčné. Pridelovanie prostriedkov z vnútroštátnych a európskych fondov na vzdelávanie a odbornú prípravu, zamestnanosť mladých ľudí a riešenie dlhodobej nezamestnanosti sa musí v podstatnej miere zvýšiť.

- Potrebné je pravidelné hodnotenie akčných plánov.

- EHSV odporúča, aby členské štáty a všetky zainteresované orgány uvažovali o zamestnateľnosti ako o pokračujúcom procese, ktorý má vplyv na celý pracovný život.

- Zodpovednosť za zamestnateľnosť nesú vlády, sociálni partneri, univerzity, školy, miestne orgány, jednotliví pracovníci a ďalší aktéri. EHSV dôrazne odporúča lepšie partnerstvo medzi podnikmi a vzdelávacími inštitúciami.
- EHSV odporúča, aby členské štáty EÚ vyčlenili dostatočné zdroje motivujúce pracovníkov v oblasti vzdelávania poskytnúť každému kvalitné vzdelanie.
- EHSV odporúča, aby členské štáty venovali osobitnú pozornosť negatívnym účinkom využívania pracovných zmlúv na dobu určitú pre mladých ľudí.
- Prijaté iniciatívy by mali byť ľahko dostupné všetkým mladým ľuďom bez akejkoľvek diskriminácie alebo rodových predsudkov a mali by ich dopĺňať konkrétne opatrenia podporujúce začlenenie. Do formovania, implementovania a hodnotenia výsledkov týchto iniciatív by mali byť zapojené príslušné zainteresované strany (vrátane sociálnych partnerov a mládežníckych organizácií) na miestnej, regionálnej aj celoštátnej úrovni.
- Zainteresované strany by mali mať jednoznačne vyjadrené zodpovednosti, práva a povinnosti a mala by byť zabezpečená ich vynutiteľnosť v praxi.
- Mladí pracovníci by mali mať možnosť striedavo sa učiť v škole a odborne sa vzdelávať v podniku. EHSV je presvedčený o úspechu duálnych systémov vzdelávania, ktoré už boli zavedené v niektorých členských štátoch. Kľúčom k úspechu systémov učňovskej prípravy je spoločná zodpovednosť verejného a podnikového sektora za investície do budúcnosti.
- EHSV odporúča členským štátom navýšiť zdroje pridelované na kvalitné vzdelávanie, ktoré by sa nemali považovať za výdavky, ale za dôležité investície potrebné na prekonanie krízy a vybudovanie lepšej budúcnosti pre všetkých.
- Všetky iniciatívy, ktoré boli prijaté na zaistenie zamestnateľnosti mládeže, by sa mali adekvátne financovať prostredníctvom ESF a ostatných štrukturálnych fondov.

Záverečné odporúčanie: Za najdôležitejšiu implikáciu z uvedených stanovísk v období 498. zasadania EHSV podľa môjho názoru stanovisko **CCMI/118 : Zamestnateľnosť mladých ľudí – zosúladenie odbornej prípravy s požiadavkami priemyslu v kontexte úsporných opatrení** dôvodu aktuálnosti tejto témy na Slovensku a hlavne z pohľadu potreby prispôsobenia štruktúry nášho vzdelávania budúcim potrebám trhu práce.